

Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön strategia 2013–2020

Pohjoismaiden
ministerineuvosto

Kulttuuriministerineuvosto hyväksyi
Pohjoismaiden ministerineuvoston kulttuuriyhteistyön
strategian 31. lokakuuta 2012 ja teki siihen muutoksia
2. marraskuuta 2016.

Kannen kuva: Pohjoismaiden neuvoston palkintojenjakotilaisuus
Kööpenhaminassa vuonna 2016.
Koreografia: Toniah.
Kuva: Norden.org/Magnus Fröderberg.

Pohjoismaiden ministerineuvoston kulttuuriyhteistyön strategia 2013–2020

Pohjoismaiden ministerineuvosto on pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön keskeinen areena. Ministerineuvoston toiminta kulttuurialalla on yhteydessä muuhun viralliseen ja epäviralliseen pohjoismaiseen yhteistyöhön Pohjoismaissa ja niiden ulkopuolella. Globaalisti Pohjolan tulee olla jatkossakin edelläkävijä luovana ja avoimena taide- ja kulttuurialueena.

Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön tulee vaalia pohjoismaista kulttuuri-perintöä historian, kulttuurin ja kielten aloilla jatkuvuuden turvaamiseksi. Työhön tulee sisällyttää myös uudet kulttuuriilmaukset ja suuntaukset. Muutokset muun muassa kulttuuri- ja taidealojen toimintaedellytyksissä, väestön koostumuksessa sekä tekniikan alalla edellyttävät joustavuutta ja uusiutumista. On tärkeää, että kulttuuripolitiikkaa suunnitellaan ja toteutetaan keskeisen ja ajankohtaisen faktatiedon ja tutkimuksen perusteella.

Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön perusedellytys on pohjoismaisen hyödyn periaate, jonka mukaan yhteistyötä tehdään alueilla, joilla Pohjoismailla on yhteisiä etuja tai haasteita. Kokemustenvaihto, osaaminen ja verkostoituminen tarjoavat entistä paremmat mahdollisuudet tehokkuudelle ja kehitykselle.

Kulttuuriyhteistyön tulee edistää kestäväää kehitystä. Se tarkoittaa yhteisiä ponnisteluja kohti osallistavaa, saavutettavaa ja tasaarvoista kulttuuria ja taidetta, joka haastaa normit ja arvot ja vahvistaa ihmisten merkityksellisyyden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta. Laajasti ankkuroitu kulttuuriyhteistyö kehittää pohjoismaalaisten yhteisöllisyyttä ja keskinäistä ymmärrystä ja vahvistaa siten osaltaan yhteenkuuluvuuden tunnetta.

Maailmalla ollaan erittäin kiinnostuneita pohjoismaisesta mallista, taiteesta ja kulttuurista. Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön tulee korostaa demokratiaa, sananvapautta ja kansalaisyhteiskunnan merkitystä sekä kansainvälisissä että alueellisissa yhteyksissä.

Pohjoismaiden ministerineuvoston kulttuuriyhteistyön strategian 2013–2020 viisi pääaihetta ovat:

- Kestävä Pohjola
- Luova Pohjola
- Kulttuurienvälinen Pohjola
- Nuori Pohjola
- Digitaalinen Pohjola

Näiden viiden painopistealueen ja niihin sisältyvien tavoitteiden myötä kulttuuriministerineuvosto toivoo tunnistavansa ajankohtaisia haasteita ja mahdollisuuksia sekä nykyhteiskunnassa yleisesti sekä kulttuurialalla erityisesti. Painopistealueet ovat luonteeltaan erilaisia, osittain päällekkäisiä ja ne myös täydentävät toisiaan.

Pohjoismaista ja kansallista yhteistyötä on vahvistettava siten, että kulttuurialan pohjoismaisista panostuksista saadaan parhaat mahdolliset vaikutukset.

Strategian on tarkoitus toimia Pohjoismaiden ministerineuvoston alaisten laitosten ja yhteistyöelinten ohjausasiakirjana ja sitä toteutetaan seuraavasti:

- laitosten strategisessa mandaatissa, omissa toimintatavoitteissa sekä ohjauskirjeessä
- budjettiteksteissä, jotka määrittävät toiminnan prioriteetit tuleville vuosille
- kulttuuriministerineuvoston hyväksymissä strategisissa painopistealueissa
- puheenjohtajakauden ohjelmissa
- kansallisten kulttuuriviranomaisten ja pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön yhteistoiminnan vahvistamisessa
- kulttuurifoorumeissa, jossa pohjoismaiset laitokset, yhteistyöelimet ja ohjelmien edustajat keskustelevat siitä, millaisia mahdollisuuksia ja haasteita strategian toteuttamiseen poliittisella tasolla liittyy.

Kuva: Norden.org/Vita Thomsen.

Kuva: Norden.org/Yadid Levy.

Kuva: Norden.org/Yadid Levy.

Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön viisi pääaihetta vuosille 2013–2020

Kestävä Pohjola

Tavoite: Pohjoismainen kulttuurielämä vahvistaa Pohjoismaiden yhteiskuntien kestävyttä saatavuuden ja osallistamisen keinoin.

Pohjoismainen kulttuurialan yhteistyö tukee YK:n globaaleja kestävä kehityksen tavoitteita. Kestävän kehityksen edistäminen kulttuurin avulla on yleinen tavoite, jonka tulee olla mukana kaikessa pohjoismaisessa kulttuuriyhteistyössä. Kulttuurielämykset ja -toiminta ovat tärkeitä sosiaaliselle kanssakäymiselle, identiteetin rakentumiselle ja osallistamiselle, jotka puolestaan edistävät luottamusta, kunnioitusta ja sosiaalisia suhteita kaikkien pohjoismaalaisten kesken. Kulttuuriyhteistyön tulee edistää erilaisia taide- ja kulttuurikokemuksia, jotka ovat saavutettavissa taustasta, kielestä, toimintakyvystä, identiteetistä ja elämäntilanteesta riippumatta ja jotka heijastavat tätä moninaisuutta. Pohjoismaisen hyvinvointivaltion tulevaisuuden haasteet edellyttävät kokonaisvaltaista ajattelua, joka pitää sisällään useita politiikan alueita ja jossa kulttuuripanostukset ovat keskeisiä muiden yhteiskunnallisten tavoitteiden saavuttamiselle.

Luova Pohjola

Tavoite: Pohjola on elinvoimainen, dynaaminen ja luova kulttuurialue.

Luovuus on pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön keskeinen osatekijä. Yhteistyön tulee vahvistaa Pohjolaa houkuttelevana ja innostavana paikana eri toimijoille, jotka luovat tai välittävät taidetta ja kulttuuria. Pohjoismaisessa kulttuurialan yhteistyössä tulee vaalia yhteisiä näkemyksiä vahvasta sananvapaudesta, taiteellisesta vapaudesta, tekijänoikeuksista ja riippumattomuuden periaatteesta. Kulttuuriministerineuvoston ja sen alaisten laitosten ja ohjelmien tulee aktivoida ja tukea laadukasta kulttuuri- ja taidetuotantoa aina yhteistuotannoista yksittäisten taiteilijoiden teoksiin. Pohjolassa tulee edistää kulttuuri- ja luovia aloja. Pitkäjänteisellä yhteistyöllä saavutetaan tuloksia sekä pohjoismaisilla kotimarkkinoilla että globaalisti.

Kulttuurienvälinen Pohjola

Tavoite: Kaikki Pohjoismaiden asukkaat tuntevat olevansa kotonaan Pohjoismaissa ja osa Pohjoismaiden kulttuuria.

Avoimen Pohjolan avulla pohjoismainen taide- ja kulttuurielämä voi uudistua ja olla luova ja dynaaminen. Kulttuurisektori tarjoaa areenoja ja kohtaamispaikkoja yhteistyölle, vuoropuhelulle ja ajatustenvaihdolle. Kulttuuriilmainsuuden moninaisuuden suojelemista ja edistämistä koskevan Unescon yleissopimuksen mukaisesti pohjoismaisessa kulttuurialan yhteistyössä tulee edistää eri kulttuurien tasapuolista vuorovaikutusta ja olemassaoloa. Yhteistyöllä tulee myös edistää kielten ymmärtämistä Pohjoismaissa. Aktiivinen ja dynaaminen kulttuurielämä, joka ilmenee lukuisina erilaisina kulttuuriilmauksina, on keskeinen osa osallistavaa yhteiskuntaa ja sitä tulee vaalia. Kansalaisyhteiskunnalla, julkisen palvelun yleisradiotoiminnalla, kulttuurilaitoksilla ja muilla taiteen ja kulttuurin luojilla ja välittäjillä on siinä tärkeä tehtävä.

Nuori Pohjola

Tavoite: Pohjoismaiden lapset ja nuoret ovat luovia, osallistuvia ja kantaaottavia toimijoita taiteen ja kulttuurin alalla.

Lapsilla ja nuorilla on tärkeä sija pohjoismaisessa kulttuurialan yhteistyössä, ja taide ja kulttuuri ovat tärkeitä lasten ja nuorten kohtaamisareenoja Pohjoismaissa. Pohjoismaiden ministerineuvoston poikkialinnollisen lapsi- ja nuorisostrategian mukaan kulttuurisektorin tulee priorisoida taidetta ja kulttuuria, joka on suunnattu lapsille ja nuorille ja jota lapset ja nuoret ovat itse olleet mukana luomassa esimerkiksi pohjoismaisten tukimuotojen kautta. Kulttuuriministerineuvoston tulee toimia sen hyväksi, että lapset ja nuoret osallistetaan heitä koskeviin päätöksentekoprosesseihin. Pohjoismaisen kulttuurialan yhteistyön tulee olla avointa suhteessa lasten ja nuorten omiin kulttuurisiin ilmaisumuotoihin ja digitaalisiin elämiin. Erityishuomiota tulee kiinnittää heikossa asemassa oleviin lapsiin ja nuoriin. Erilaiset taide- ja kulttuurielämykset voivat osaltaan auttaa ymmärtämään kieltä ja kielen merkitystä sekä herättää uteliaisuuden Pohjoismaiden eri kieliä kohtaan. Kirjallisuudella on siinä tärkeä merkitys.

Kuva: Narden.org/Yadid Levy.

Kuva: Scandpix.dk

Kuva: norden.org/Oadlev Apneseth

Digitaalinen Pohjola

Tavoite: Pohjoismainen kulttuuri hyödyntää digitaalisen viestinnän tarjoamia mahdollisuuksia.

Tekniikan kehitys tarjoaa jatkuvasti uusia mahdollisuuksia luovuudelle ja uudistumiselle taiteessa ja kulttuurissa. Digitaalisella tiedonvälityksellä on tärkeä rooli työssä Pohjoismaiden kulttuuriperinnön sekä ajankohtaisen ja uuden taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden demokratisoimiseksi. Saavutettavuus, tasaarvoisuus ja media- ja informaatiolukutaito digitalisaation lisääntyessä ovat kaikki asioita, jotka tullaan ottamaan huomioon kulttuuriyhteistyössä. Kun sanan- ja mediavapaus ovat vahvoja digitalisoituneessa maailmassa, etiikkaan ja yksityisyyden suojaan sekä journalismin rooliin julkisessa keskustelussa liittyvistä kysymyksistä tulee entistä ajankohtaisempia. Pohjoismaista tekijänoikeusmallia tulee kehittää demokraattiselta perustalta uudet tekniset mahdollisuudet ja haasteet huomioiden. Pohjoismaiselle televisio- ja elokuvatuotannolle tulee antaa mahdollisimman hyvät toimintaedellytykset.

Pohjoismainen yhteistyö

Pohjoismainen yhteistyö on yksi maailman laajimpia alueellisia yhteistyömuotoja. Yhteistyön piiriin kuuluvat Islanti, Norja, Ruotsi, Suomi ja Tanska sekä Ahvenanmaa, Färsaaret ja Grönlanti.

Pohjoismaista yhteistyötä tehdään politiikan, talouden ja kulttuurin aloilla tärkeänä osana eurooppalaista ja kansainvälistä yhteistyötä. Pohjoismaisen yhteisön tavoitteena on vahva Pohjola vahvassa Euroopassa.

Pohjoismainen yhteistyö pyrkii vahvistamaan pohjoismaisia ja alueellisia etuja ja arvoja globaalissa toimintaympäristössä. Maiden yhteiset arvot lujittavat osaltaan Pohjolan asemaa yhtenä maailman innovatiivisimmista ja kilpailukykyisimmistä alueista.

Pohjoismaiden kulttuuriministerineuvosto pyrkii omalta osaltaan tarjoamaan ratkaisuja ja yhteistyömahdollisuuksia pohjoismaisen hallitusyhteistyön yhteisiin, poikkihallinnollisiin hankkeisiin.

Pohjoismaiden ministerineuvosto ja kulttuuriyhteistyö

Pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön konkreettinen sisältö koostuu erilaisista elimistä ja toiminnoista:

Pohjolan talot ja pohjoismaiset laitokset ovat keskeisiä työkaluja, joiden avulla täytöntöönpannaan pohjoismaisen kulttuuriyhteistyön poliittisia prioriteetteja vuosille 2013–2020. Pohjolan talojen ja pohjoismaisten laitosten yksi päätehtävä kulttuurialalla on varmistaa laajalti jalkautettu kulttuuriyhteistyö, joka kehittää Pohjoismaiden asukkaiden yhteisöllisyyttä ja keskinäistä ymmärrystä ja vaikuttaa siten osaltaan hyvinvointiyhteiskuntien yhtenäisyyteen Pohjoismaissa. Kaikilla taloilla ja laitoksilla on strateginen mandaatti, jossa kuvataan niiden ydintoimintaa.

Kulttuuriministerineuvostolla on ohjelmatoimintaa, jonka puitteissa myönnetään tukea korkealuokkaisiin kulttuuri- ja taidehankkeisiin ja joka on mukana Pohjoismaiden sekä Pohjoismaiden ja Baltian maiden välisen kulttuuriyhteistyön jatkuvassa uudistamisessa.

Mediayhteistyössä Pohjoismaiden ministerineuvosto tukee muun muassa Pohjoismaista elokuva- ja televisiorahastoa, joka edistää laadukasta elokuva- ja televisiotuotantoa kaikissa Pohjoismaissa. Tukea myönnetään myös Nordicomille, joka kerää, analysoi ja välittää media- ja viestintäalan tietoutta Pohjoismaihin.

Kulttuuriministerineuvosto rahoittaa Pohjoismaisen kulttuurirahaston toimintaa

Se myös rahoittaa ja hallinnoi Pohjoismaiden kulttuuripalkintoja, joista tunnetuin on Pohjoismaiden neuvoston kirjallisuuspalkinto. Sen lisäksi jaetaan myös musiikki-, elokuva- sekä lasten- ja nuortenkirjallisuuden palkinto.

Pohjoismaat maailmassa: Pohjoismaiden kulttuuriministereiden toiveissa on vahvistaa pohjoismaista kulttuuria kansainvälisesti. Siksi ministerit ovat kehittäneet Pohjoismaiden yhteisten kulttuuripanostusten konseptin, joka on suunnattu Pohjoismaiden ulkopuolelle. Tavoitteena on vahvistaa pohjoismaisten kulttuurisektoreiden vuorovaikutusta ympäröivän maailman kanssa ja profiloida niitä ulkomailla sekä tarjota lisäarvoa toimintaan osallistuville toimijoille ja taiteilijoille.

Tekemällä yhteistyötä Pohjoismaiden kulttuuriviranomaisten, pohjoismaisten laitosten ja yhteistyöohjelmien, kulttuuripoliittisten tutkijoiden ja tilastokeskusten kanssa kulttuuriministerineuvosto kerryttää alan tietoutta.

Pohjoismaiden ministerineuvosto
Ved Stranden 18
DK-1061 Copenhagen K
www.norden.org